

## **HIKING HOSTELS OF THE POLISH TOURIST ASSOCIATION IN THE ERA OF THE PARTITIONS AND THE SECOND REPUBLIC IN THE KRAKOW-CZESTOCHOWA UPLAND (1906-1939)**

Wojciech CZARNY<sup>AEF</sup>, Iwona PEZDAN-ŚLIŻ<sup>AEF</sup>, Stanisław ZABORNIAK<sup>AEF</sup>

*Faculty of Physical Education, University of Rzeszów*

### **Keywords:**

- Polish lands,
- the Second Republic,
- Tourism,
- Polish Tourist Association.

### **Abstract:**

The construction and organizing of shelters activities in the Krakow-Czestochowa Upland area started Polish Tourism Association. The main purpose of this article is to outline the formation and activities of the 6 shelters, which played a significant role in the tourism and trip activities of contemporary tourists generations which travel on the Polish Jura areas. This article is an analysis of available source materials (including press "Ziemia" and the National Digital Archive rich collections), thanks to them was possible to merge a information on the construction and operation of six shelters in the discussed area.

### **INTRODUCTION**

The tsarist government inhibited the development of tourism in the areas under the Russian partition by posing numerous obstacles to the change of residence of the Polish population by residency registration, passport demands, etc. In many cases, in the early stages of the development of tourism, the difficulties that had to be overcome were: transport, accommodation, food, knowledge of the destination site. Quite often tourists were misinformed by the occupation authorities concerning the conditions of the trip. Those who nevertheless undertook the trip were considered to be very brave pioneers of tourism.

The program of the PTK activities created in 1906 covered an initiative to build a network of hostels. In the Russian partition area the implementation of the program began before the outbreak of the First World War. PTK actively started to develop the idea of building the hostels after 1918 during the independence of the Second Republic. The developed network of PTK hostels facilitated organizing the tourist activities for the Society. Krakow-Czestochowa upland was the destination which, like today, attracted many tourists. A PTK hostel had been active before the outbreak of World War I in Warsaw under the name "Gospoda".

### **1. PTK HOSTEL IN ŚWIĘTA KATARZYNA (1910)**

In 1910, the first PTK hostel was opened in Łysogóry (Świętokrzyskie Mountains) in the village of Święta Katarzyna. It was the first of its kind in the Polish Kingdom<sup>1</sup>. The hostel located in Jędrzej Janicki's hut was organized at the initiative of Aleksander Janowski. Opening of the facility took place on 28 August 1910 with the delegation of the PTK Main Board (A. Janowski, L. Ostaszewski and K. Rakowiecki). The hostel was blessed by chaplain to the Bernardine Sisters, Father Antoni Nowina-Jankowski. The hostel itself consisted of one room with beds, a wardrobe, shelf and a table with chairs. There was also separated a part for

<sup>1</sup> W Jędrzejowej chacie [www.ptkkielce.pl](http://www.ptkkielce.pl) [accessed: 2013-03-29].

the washing. It functioned until World War I, and was managed by the Kielce PTK branch. To this day, the building at Kielecka 12 Str, which housed the hostel, has survived.



1925. Stefan Żeromski PTK hostel in the village Święta Katarzyna, stock NAC, Ref. 1-S-3782-1.



1925. View of Stefan Żeromski hostel in the village Święty Krzyż, stock NAC, Ref. 1-S-3782-2.



1925-1939, Stefan Żeromski Polish Tourist Association in the village Święta Katarzyna in the Świętokrzyskie mountains, stock NAC, Ref. I-S-3783.

## 2. PTK HOSTELS IN OJCÓW.

Krakow-Czestochowa upland has been admired for years for the beauty of its natural and geographical qualities. Ethnographers qualify its tourist value as unique<sup>2</sup>. Since the times this place started to be visited by tourists, all the activities here have been connected with discovering its beauty and its conservation.



View of Ojców from Złota Góra, a postcard sent in 1907.

The charms of the Garden, which according to many was functioning around the caves in Ojców, were admired in the twelfth and thirteenth centuries<sup>3</sup>. In the nineteenth century

<sup>2</sup> W. Pol W.: *Północno-wschodnia Europa*, Lwów 1875.

<sup>3</sup> S. Staszic: *Zarys Karpatów i Tatrów*, Warszawa 1839; S. Staszic: *O ziemiorództwie Karpatów i innych gór i równin Polski*, Warszawa 1855; K. Wróblewski: *Nad Prądnikiem*, „Przewodnik”, Warszawa 1907; *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, Warszawa 1997, t. 4, s. 615; Ojców National Park is very interesting in its nature, it covers an area of 1,592 ha, out of which 385 ha are currently a strictly protected reserve Ojców National Park established in 1956. The park area is defined by the Prądnik and Sąspówki valleys, numerous ravines and about 150 caves. The flora preserved in the park includes relic dwarf cherry and sycamore forest, and the fauna- the dipper, rock thrush, turquoise worm, cave fauna, such as bats, wingless insects, numerous

there was founded the first summer resort<sup>4</sup> and later a spa. At the same time, the precursors of touring cherished the idea of conserving the unique flora and fauna. The idea of preservation of the beauty has grown into a way of behavior of the arriving tourists<sup>5</sup>.

### 3. PTK HOSTEL "POD KOMETA" IN THE OJCÓW VALLEY (1913).

The Polish Tourist Association, with its branch in Ojców since 1911, started building and organizing tourist hostels in the Krakow-Czestochowa upland. The first hostel was organized in the Valley of Ojców in 1913 in a rented villa "Pod Kometą" for 200 rubles from its owner Kowalenko<sup>6</sup>.

The building was located at the outlet of the Saspowska valley extending along the river of the same name. The 6 rooms, 16 beds and 25 mattresses could accommodate 41 people. Charges per night, depending on the comfort, were 15 kopecks from school children and 45 kopecks for tourists who were not members of the PTK. Equipment for the hostel was provided by craftsmen from Olkusz, Ozorkow Zawiercie and Żyrardów<sup>7</sup>.



Ojców, 20s of the XXth century. A group of tourists at the PTK hostel "Pod Kometą" (postcard 20s XX)

---

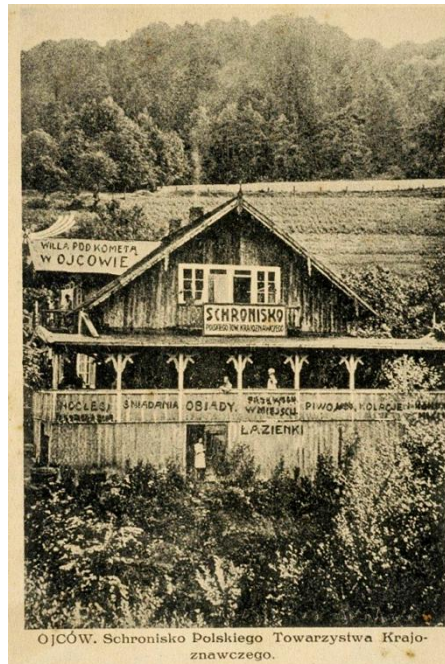
positions of cavemen, flint materials from the Middle Paleolithic period, mainly traces of the Bronze Age and Roman influences.

<sup>4</sup> Moes-Oskragiełło: *Położenie w Ojcowie. 1. Obrona Ojcowa i gości przed samowolą jego zarządu. 2. Czy Ojców ma przyszłość jako latowisko?*, Kraków 1895.

<sup>5</sup> W. Wiślicki, S. Löwenhard: *Złoty Potok*, „Księga Świata”, 1855 nr 2, s. 191–197; F. Wężyk: *Okolice Krakowa – poemat*, Kraków 1820; P. Przesmycki: *Przewodnik po Krakowsko-Wieluńskim paśmie górskim*, Kielce 1908; *Opis wycieczki krajoznawców*, „Ziemia”, 1910 nr 31, s. 502; A. Janowski: *O wycieczce do Krakowa*, „Ziemia”, 1911 nr 16, s. 263–267; S. Lencewicz: *Przez Wyżynę Małopolską*, „Ziemia”, 1911 nr 24, s. 298–400; „Ziemia” 1911 nr 25, s. 412–414, „Ziemia”, 1911 nr 26 s. 428–430, „Ziemia”, 1911 nr 27 s. 444–446, 463–465, „Ziemia”, 1911 nr 29 s. 477–479, „Ziemia”, 1911 nr 30, s. 492–493; K. Wiernik: *Wycieczka Oddziału PTK w Warszawie*, „Ziemia” 1911, nr 31, s. 518–520; S. J. Czarnowski: *Zabytki prehistoryczne w okol. Ojcowa i Miechowa*, „Ziemia” 1911, nr 38, s. 617–619; A. Gawiński: *Przejazd przez Jurę*, „Ziemia”, 1912 nr 9, 143–146; K. Stołyhwo: *Wrażenia z wycieczki antropologiczno-paleologicznej w Olkuskie*, „Ziemia”, 1912 nr 17, s. 261–263; A. Dygasiński: *Zamki Jurajskie*, „Ziemia”, 1912 nr 19, s. 295–298; P. Przesmycki: *Jaskinie na Wyżynie Małopolskiej*, „Ziemia”, 1912 nr 27, s. 443–444; M. Poleski: *Zamek Ogrodzieniecki*, Warszawa 1913; P. Przesmycki: *O źródłach ginących w piaskach olkuskich*, „Ziemia”, 1913 nr 35, nr 575–576; *Opis wycieczki do Złotego Potoku*, „Ziemia”, 1914 nr 31, s. 492–493; S. Thugutt: *Przewodnik po Królestwie Polskim*, Warszawa 1915.

<sup>6</sup> Ojców – a location in which, most likely, already in the twelfth or thirteenth century a garden functioned in the vicinity of the Ojców Grotto. A castle was built in the village in the fourteenth century. Since the beginning of the nineteenth century, Ojców began to focus on tourism as a summer resort and spa in the region of Krakow-Czestochowa Upland.

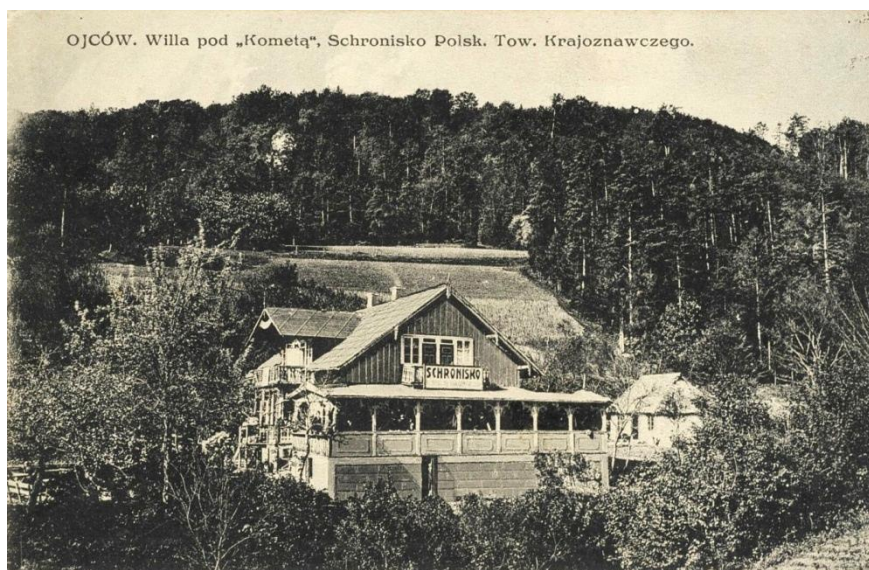
<sup>7</sup> J. Twaróg, Z. Twaróg: *Początki krajoznawstwa na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej*,



Villa "Pod Kometą", PTK tourist hostel, located at the mouth of the Sąpowska valley, (postcard in the fotopolska collection).

Opening of the Polish Tourist Association hostel in Ojców in villa "Pod Kometą" was on May 7, 1913. In the ceremony, among others, was the representative of PTK Aleksander Janowski, as well as guests from Ojcow and Olkusz and the students of Ms Matysek's Warsaw boarding school spending the night on the opening day. In the first year of operation the hostel accommodated 1,350 people. Gołębiowski and Wolniewicz, residents of Ojców, were the first caretakers of the hostel.

The PTK hostel "Pod Kometą" enjoyed steady popularity, but the outbreak of the First World War stopped the tourist movement and the equipment of the hostel got dispersed. According to the information from 1923 the then owner, despite the agreement with PTK, did not keep the previously agreed terms. Opening of the PTK hostel "Pod Kometą" resulted in greater care of the private villa owners running hotels, including the improvement of their neatness, as well as lower prices for the rented apartments.



Ojców, 20s twentieth century. PTK hostel "Pod Kometą" (postcard 20s XX)

As can be seen from the entries made in the commemorative book entitled "Tourist Diary" carried out since the beginning of operations in the hostel "Pod Kometą", also foreign tourists from America, Estonia and France stayed there. As J. and Z. Twaróg, authors of the publication entitled "*The origins of sightseeing on the Kraków-Częstochowa upland*" (*Początki krajoznawstwa na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej*), the following commemorative entry is worth quoting:

*... Who's disgusted with the city, cinema, radionoisies,  
Science, courier carts, the Speaker and Deputies  
Hurry to take pies, blankets, sticks ...*

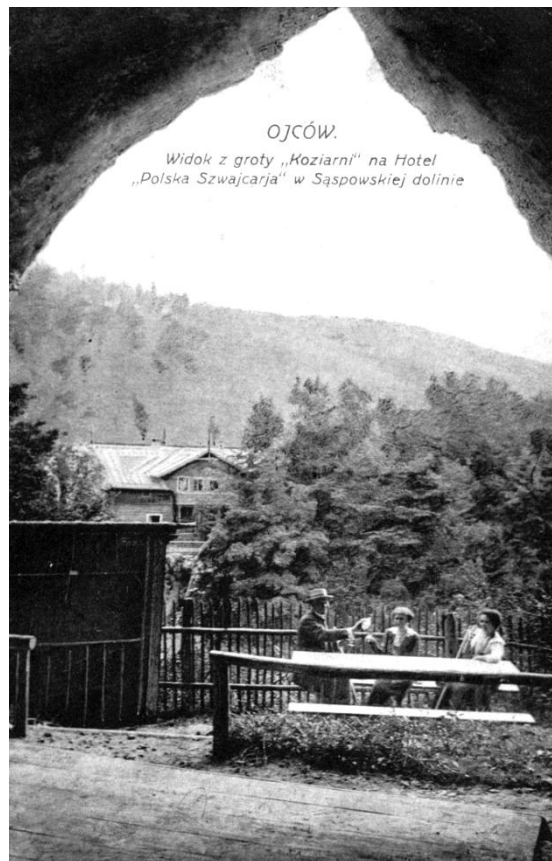
The text was completed by the authors' message:

*... To relax in a charming Ojców ...*<sup>8</sup>

During the interwar years the hostel was managed by the PTK in Olkusz activists.

#### 4. THE PTK HOSTEL "POLSKA SZWAYCARIA" (KOZIARNIA) IN THE SĄSPOWSKA VALLEY.

Villa "Polska Szwajcaria" (Koziarnia), one of the private villas offering accommodation, was very popular among the tourists arriving in the region of Ojców.



"Polish Switzerland" (Koziarnia) in the Sąspowska valley,  
(from the IPN archive).

Its popularity was dictated by the proximity of reaching it along the steps in the tunnel under a picturesque rocky terrace, and the view on the Sąspowska valley and grotto "Koziarnia" from the windows of the villa.

---

<sup>8</sup> Ibidem.



1932. Koziarnia cave in the Sąspowska valley, stock NAC, Ref. 1-S-3823.

#### **5. PTK hostel "Reduta" in the vicinity of Brama Krakowska (1930).**

In 1930, in the vicinity of Brama Krakowska, the PTK branch in Krakow launched a Tourist House in villa "Reduta". The hostel was open for tourists throughout the year, it was also used by the lovers of skiing and tobogganing. The hostel had a mixed-sex bedroom, which was used primarily for school trips, as well as single rooms.



PTK hostel in villa "Reduta" near Brama Krakowska (from the OPN archive)

Overnight in the mixed-sex room cost 0.50 zł a person for the youth, and 1.80 zł for non-members of PTK. All day stay in the hostel (accommodation and meals) cost 5.50 zł, and for school children 3,10 zł. Some 1,280 to 1,870 people benefited from the hostel of Krakow OPTK in 1937-1938. Among those who have used the services of the hostel were tourists from Krakow, Katowice, Lodz, Plock, Poznan, Warsaw. The accommodation could be booked through the PTK office in Krakow.

**SCHRONISKO W OJCOWIE**  
Oddział Krakowski P. T. K. zawiadamia, że w miejsce dotychczasowego schroniska w Ojcowie otworzył tam **nowy Dom Wycieczkowy, mieszczący się w willi „Reduta“**. Willa ta położona jest koło Bramy Krakowskiej w najpiękniejszej części Ojcowy i posiada tak noclegi dla wycieczek na wspólnie sali jak i w pokojach pojedynczych. Również są do wynajęcia umeblowane pokoje na dłuższy czas.  
Cena noclegów dla wycieczek szkolnych — 50 gr; dla członków P. T. K. 1 zł. 50 gr; dla nieczłonków 2 zł. 50 gr.

A notice informing about the activities of hostel "Reduta" in Ojców in 1930. "Orli Lot", 1930.

## 6. PTK HOSTEL "HOTEL POD KAZIMIERZEM" IN OJCÓW (1935).

A large number of visitors to Jura, another name for the Krakow-Czestochowa upland, motivated the tourist activists to launch a hostel in the villa called "Hotel Pod Kazimierzem" in 1935<sup>9</sup>.



PTK hostel in villa "Hotel Pod Kazimierzem" in Ojców (from the archival collection OPN).



Ojców 1933. Ski tourism in Ojców, a group of children with instructors while learning skiing, in the background the building of "Hotel Pod Kazimierzem", stock NAC, Ref. 1-S-3671-3.

<sup>9</sup> „Orli Lot”, 1935, nr 4, p. 63.



"Hotel Pod Kazimierzem" in Ojców enjoyed a high turnout thanks to the recreational activities carried out in winter by the PTK activists. They organized a course of skiing, for children as well.



Ojców 1933. Ski tourism in Ojców, a group of children with instructors while learning skiing, in the background the building of "Hotel Pod Kazimierzem", stock NAC, Ref. 1-S-3671-1.



Ojców 1933. Ski tourism in Ojców, a group of children with instructors while learning skiing, in the background the building of "Hotel Pod Kazimierzem", stock NAC, Ref. 1-S-3671-4.

Thirty people could be accommodated at once in "Hotel Pod Kazimierzem". Until the outbreak of World War II, the hotel received 1,516 people. In the early days of the war the PTK hostel was plundered.

CENY BARDZO NISKIE:	
Noceł dla wycieczek szkolnych . . . . .	30 gr.
z kocem . . . . .	50 gr.
Lódka dla wycieczek szkolnych i członków P.T.K. . . . .	1-10 zł.
nieczłonków . . . . .	1-50 .

CENNIK POTRAW DLA WYCIECZEK:	
Herbata . . . . .	25 gr.
Kawa . . . . .	35 .
Mleko . . . . .	15 .
Miasto . . . . .	15 .
Objad z 2-ech dań (supa-mięso) . . . . .	1- zł.
z 3-ech dań . . . . .	1-20 .
Kolacja mięsna z herbatą . . . . .	1- .

Dojazd z Krakowa autobusem z placu św. Ducha lub furmankami, które należy przedtem zamówić.  
Cena przejazdu dla wycieczek szkolnych w jedną stronę: autobusem 1-50, furmanką 0-80 zł od osoby.  
Zgłoszenia i zamówienia na noclegi i furmanki należy kierować wyłącznie do Zarządu schroniska P. T. K. w Ojcowie, willa pod „Kazimierzem” Telefon Nr. 2.

---

PRZEWODNICZY PO OJCOWIE NA MIEJSCU.  
FIRMA P. T. K. DAJE ZAWSZE GWARANCJĘ CZYSTOŚCI - PORZĄDKU - I TANIOŚCI.

## O J C Ó W

### POD KRAKOWEM

**JEDNA Z NAJPIĘKNIJSZYCH MIEJSCOWOŚCI W POLSCE**

Do zwiedzania:

Ruiny zamku Piastowskiego — Skąpy wapienne malowniczo wznoszące się nad doliną Prądnika — Liczne groty i jaskinie — Zakład Hydropatyczny — Pstrągarnia. Obok w Pieskowej Skale — Zamek obronny, zbudowany na skale — Maczuga Herkulesa — Grodzisko.

---

### SCHRONISKO SZKOLNE I WYCIECZKOWE

POLSK. TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO  
ODDZIAŁU KRAKOWSKIEGO

W WILLI POD „KAZIMIERZEM”  
W PARKU ZAKŁADOWYM (przedtem w Willi »Reduta«)

Advertisements of the hostel in "Hotel Pod Kazimierzem" "Orli Lot", 1935, No. 4, p. 63.

Krakow-Częstochowa Jura has been attracting adventurers, scientists and tourists for long. The panorama of the development of the six resorts and tourism presented in the article, as well as the number of cited articles and other publications that emerged in the period starting from S.Staszic’s activities in the region until the outbreak of World War II, testify to the interest of tourists in the splendor of the Land of Ojców<sup>10</sup>.

<sup>10</sup> M. Biegańska: *Propozycja wycieczki Ojców, Olkusz, Pustynia Błędowska*, „Orli Lot” 1920, nr 6-7, s. 80–81; M. Biegańska: *Sprawozdanie naukowe - Wycieczka Instytutu Naukowego Kola Geografów sl. U. J.*, w 1920, Kraków 1920; P. Przesmycki: *Dzisiejsze wycieczki na południowe zbocza Wyżyny Olkuskiej*, „Ziemia”, 1922 nr 5, s. 216–217; S. Richter: *Projekt rezerwatu w dolinie Prądnika*, „Ziemia”, 1923 nr 4, s. 78–79; J. Smoleński: *Krajobraz okolic Krakowa*, „Ziemia”, 1923 nr 6, s. 102–108; E. Sukertowa: *Korzkiew*, „Ziemia”, 1923 nr 8, s. 74–78; „Kronika”, *Schronisko w Pieskowej Skale*, „Ziemia”, 1924 nr 7, s. 111; M. Berżyński: *Z pierwszej wycieczki do Krakowa - Kanjon Prądnika*, „Orli Lot” 1925, nr 8, s. 138–139; H. Podłębski: *Odwiedzający Ojców*, „Ziemia”, 1926 nr 7, s. 165–167; E. Sukertowa: *Legends nadprądnikowe*, *Ziemia*, 1926 nr 11, s. 47–48; J. Nurkiewiczówna: *Dolina Sąpsowska*, „Orli Lot”, 1927 nr 4, s. 74–75; E. Rühle: *Zimowa wycieczka przez Jurę Krakowską*, „Ziemia”, 1927 nr 10, s. 154–156; E. Sukertowa: *Legends nadprądnikowe*, Warszawa 1928; K. Tańska-Hoffmannowa: *Ojców. Rozrywki dla Dzieci*, „Ziemia”, 1928 nr 45: 482–498; *Z turystyki. Organizacja wycieczek zagranicznych po Polsce na zasadzie czeków podróży*, „Ziemia”, 1929 nr 5, s. 77–78; M. Orłowicz: *Kongres Organizacji Urzędowych Propagandy Turystycznej*, „Ziemia”, 1929 nr 20, s. 355; S. Leszczycki: *Szlak turystyczny w okolicy Krakowa*, Kraków, s. 1–8 [odbitka z „Orlego Lotu”, 1930 nr 5/6]; W. Dobrowolska: *Z ojcowskiej Szwajcarii*, „Ziemia”, 1930 nr 12, s. 207–208; S. Leszczycki: *100 km szlak turystyczny w okolicach Krakowa*, „Ziemia”, 1930 nr 21, s. 439–445; T. Dybczyński: *Rabsztyn*, „Ziemia”, 1931, nr 3, s. 50–52; *Schronisko w Ojcowie*, „Orli Lot”, 1931 nr 5–6, s. 104; S. Leszczycki: *Walory turystyczne województwa krakowskiego*, „Ziemia”, 1931 nr 13–14, s. 233–237; A. Janowski: *Garść wspomnień*, „Ziemia”, 1931 nr 20–24, s. 336–338; G. Leńczyk: *Skalne bogi*, „Orli Lot”, 1932 nr 6, s. 84–85; A. Janowski: *Polska, jako teren turystyczny*, „Ziemia”, 1932 nr 4–5 s. 99–101; M. Hubicka: *Pradawnej poszukaj macierzy*, „Ziemia”, 1932 nr 6, s. 175–177; „Kronika”, *XXX Zjazd Delegatów O/PTK w Ojcowie*, „Ziemia” 1935 nr 6, s. 174–176; *Ojców-Kraków-Wieliczka, wydanie turystyczne*, [mapa w skali 1:25 000], Wojskowy Instytut Geograficzny, Warszawa, 1935; A. Janowski: *W Ogródzieńcu*, „Ziemia”, 1936 nr 5, s. 14. WIG; *Kraków-Ojców-Wieliczka, Mapa turystyczna 1935*, Warszawa 1936. W. Walczak: *Egzotyczna pustynia na ziemiach Polskich*, „Ziemia”, 1938 nr 3, s. 43; B. Ludwicki: *Opis ruin zamku w Korzkwi*, „Ziemia”, 1938 nr 3, s. 45–47; S. Leszczycki S. 1938. *Recenzja Przewodnika Przesmyckiego po Krakowsko-Wieluńskim paśmie górskim*, „Ziemia”, 1938 nr 4, s. 64–68; H. Heilig: *Blaski i nędze Ziemi Olkuskiej*, „Orli Lot”, 1939 nr 1, s. 3–4; *Muzeum PTK w Miechowie, Ojcowie*, „Ziemia”, 1939 nr 5–6, s. 165–169; K. Sosnowski: *W obronie Pustyni Błędowskiej*, „Ziemia”, 1947 nr 1–2, s. 559–600; K. Sosnowski: *Pomnijmy nasze góry*, „Ziemia”, 1948 nr 3, s. 50–53; K. Sosnowski: *Jurajski Szlak Orlich Gniazd*, „Ziemia”, 1948 nr 6, s. 122–129; M. Wnuk: *Poradnik krajoznawczy*, „Ziemia”, 1949 nr 10 s. 201–204; W. Biegański: *Inwestycje w schroniskach PTK*, „Ziemia” 1950, nr 1, s. 19–24; M. Gotkiewicz: *Zamek w Pieskowej Skale*, „Ziemia”, 1950 nr 7–8, s. 127–130; K. Sosnowski: *Szlak Orlich Gniazd*, „Ziemia”, 1950 nr 7–8, s. 141–145; M. Łopuszański: *Perła Jury Krakowsko-Wieluńskiej*, „Ziemia”, 1950 nr 10–11 s. 194–195; A. Dobrowolski, K. Paszucha: *Przewodnik Skalki Podkrakowskie*, Warszawa 1955; K. Sosnowski: *Jura Krakowsko-Wieluńska*, Warszawa 1955; M. Gotkiewicz: *Z przeszłości Ojcowia. Kronika sercem pisana*, „Biuletyn Wojewódzkiego Oddziału Ligi Ochrony Przyrody”, 1957 nr 5, s. 7–13; M. Gotkiewicz: *Przyrodnicy Polscy przed rokiem 1860 w Ojcowie. Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, 1963 nr 6, s. 3–7; P. Bosak: *Sto lat przewodnictwa turystycznego w Regionie Krakowskim*, Kraków 1973; E. Andriolli: *Listy i wspomnienia*, Wrocław 1976; Partyka J. 1979. *Ojcowski Park Narodowy*, „Przewodnik”, Warszawa 1979; W. Lipniacki: *Elementy teorii krajoznawstwa*, Szczecin 1985; A. Falniowska-Gradowska: *Dolina Prądnika w pamiętniku Adama Turno*, [w:] J. Z. Noga (red.): *Osadnictwo i krajoznawstwo*, [w:] *Natura i Kultura w Krajoznawstwie Jury*, t. 5. Kraków 1997; M. Orłowicz: *O istocie krajoznawstwa*, „Ziemia” 2000 s. 385; Partyka (red.): *Ochrona dóbr kultury i historycznego związku człowieka z przyrodą w parkach narodowych, Ojców 2003*, s. 97–108.